

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง แนวทางการตั้งวางถังรองรับมูลฝอยอันตรายจาก
บ้านเรือนในหน่วยงานราชการของกรุงเทพมหานคร

จัดทำโดย นางสาวชिरาภรณ์ มีสิงห์

ตำแหน่ง นักวิชาการสุขาภิบาลชำนาญการ
สังกัด สำนักสิ่งแวดล้อม

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๒๔
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘

๑. ชื่อเรื่อง แนวทางการตั้งถังรองรับมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือนในหน่วยงานราชการของ กรุงเทพมหานคร

๒. หลักการและเหตุผล

จากรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ของกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ประมาณการไว้ว่า มูลฝอยอันตรายจากชุมชนที่เกิดขึ้นทั่วทั้งประเทศไทยมีปริมาณ ๕๖๒,๘๓๔ ตัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ประมาณ ๓๖๘,๔๑๔ ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ ๖๕.๔ ส่วนมูลฝอยอันตรายอันตรายประเภทอื่นๆ จากชุมชน เช่น แบตเตอรี่ หลอดไฟ ภาชนะบรรจุสารเคมี ฯลฯ เกิดขึ้น ๑๙๖,๔๒๐ ตัน หรือ ร้อยละ ๓๕.๔ ซึ่งระบบจัดการมูลฝอยอันตรายส่วนใหญ่ยังไม่มีประสิทธิภาพ โดยกลุ่มแรกส่วนใหญ่ถูกจัดการนอกระบบโดยจะขายให้กับร้านรับซื้อของเก่า ซึ่งอาจมีการถอดแยกชิ้นส่วนอย่างไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ส่วนกลุ่มหลังถูกทิ้งปะปนไปกับขยะทั่วไป แม้ว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ เป็นต้นมา ได้มีการสนับสนุนและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพดำเนินการคัดแยกมูลฝอยอันตรายออกจากชุมชนและเก็บรวบรวมเพื่อนำไปเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลหรือนำไปกำจัดในศูนย์จัดการมูลฝอยอันตรายที่ถูกหลักวิชาการอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การจัดการมูลฝอยอันตรายจากชุมชนยังไม่มีระบบการจัดการในภาพรวมอย่างชัดเจน

กรุงเทพมหานคร ให้บริการจัดเก็บมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือน เช่น ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ หลอดไฟ กระจกสเปร์ย เครื่องสำอางหมดอายุ ยารักษาโรคที่หมดอายุ ภาชนะบรรจุน้ำยาทำความสะอาดเครื่องสุขภัณฑ์ น้ำมันเครื่อง ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ มีมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือนที่ถูกจัดเก็บได้ เฉลี่ย ๑.๗ ตัน/วัน ซึ่งมีปริมาณน้อยกว่าที่คาดการณ์ไว้ว่าจะมีมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือนเกิดขึ้นประมาณ ๒๙ ตัน/วัน ทั้งนี้ รูปแบบการให้บริการจัดเก็บมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือนของกรุงเทพมหานครแบ่งออกเป็น ๒ วิธี คือ วิธีการตั้งถังรองรับมูลฝอยอันตรายตามบริเวณต่างๆ และวิธีการใช้รถเก็บขนมูลฝอยจัดเก็บตามบ้านเรือนของประชาชน แต่อย่างไรก็ตาม พบปัญหาในการตั้งวางถังรองรับมูลฝอยอันตราย ในด้านข้อจำกัดของสถานที่และพื้นที่ที่จะตั้งวางถัง กรุงเทพมหานครจึงไม่สามารถตั้งถังรองรับมูลฝอยอันตรายเพื่ออำนวยความสะดวกประชาชนได้อย่างทั่วถึง จึงส่งผลต่อความรู้สึกและพฤติกรรมของประชาชนในการให้ความร่วมมือในการคัดแยกมูลฝอยอันตรายออกจากมูลฝอยทั่วไป มูลฝอยอันตรายจำนวนมากจึงยังคงถูกทิ้งปะปนกับมูลฝอยทั่วไป และถูกนำไปกำจัดอย่างไม่ถูกต้องอย่างเหมาะสมตามหลักวิชาการ ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัยของประชาชน

ดังนั้น การเพิ่มจุดตั้งถังรองรับมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือน โดยพิจารณาการตั้งถังรองรับฯ ภายในหน่วยงานราชการสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีประชาชนมาใช้บริการเป็นประจำ ได้แก่ สำนักงานเขต ๕๐ เขต ศูนย์บริการการสาธารณสุข ๑๔๘ แห่ง โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

๔๓๘ แห่ง ศูนย์กีฬา ๑๐ แห่ง ศูนย์เยาวชน ๓๙ แห่ง และห้องสมุด ๓๗ แห่ง จะช่วยอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการทิ้งมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือน และส่งเสริมพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยอันตรายออกจากมูลฝอยทั่วไปของประชาชนในการ รวมทั้ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกรุงเทพมหานคร ในการเพิ่มปริมาณมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือนที่สามารถจัดเก็บและนำไปกำจัดได้มากขึ้น นอกจากนี้ เพื่อดำเนินงานให้สอดคล้องกับ Road map การจัดการมูลฝอยและของเสียอันตรายของคณะกรรมการ ความสงบแห่งชาติ ซึ่งกำหนดให้จังหวัดสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่เหมาะสม โดยเน้นนโยบายให้คัดแยกของเสียอันตรายชุมชนออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป เก็บรวบรวม ณ สถานที่เก็บรวบรวมของจังหวัด และส่งไปกำจัดยังสถานที่กำจัดของเอกชน และเพื่อให้สอดคล้องกับ แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ๒๐ ปี เพื่อให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครแห่งความปลอดภัย ภายใต้ ยุทธศาสตร์ปลอดภัย ลดปริมาณมูลฝอยโดยเพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยกมูลฝอยตามหลักการ ๓R และนำไปกำจัดอย่างถูกหลักวิชาการ

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อให้ประชาชนที่นำมูลฝอยอันตรายมาทิ้ง สามารถคัดแยกมูลฝอยได้อย่างถูกต้อง

๓.๒ เพื่อเพิ่มปริมาณมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือนที่กรุงเทพมหานครสามารถจัดเก็บได้ และนำไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

๔. เป้าหมาย

ตั้งถึงรองรับมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือนสำหรับประชาชนในหน่วยงานของ กรุงเทพมหานคร ได้แก่ สำนักงานเขต ๕๐ เขต ศูนย์บริการการสาธารณสุข ๑๔๘ แห่ง โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ๔๓๘ แห่ง ศูนย์กีฬา ๑๐ แห่ง ศูนย์เยาวชน ๓๙ แห่ง และห้องสมุด ๓๗ แห่ง

๕. ความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดทำรายงาน

แนวคิดในการดำเนินงานตั้งถึงรองรับมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือนในหน่วยงานสังกัด กรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดทฤษฎีด้านพฤติกรรมประชาชนและความรู้ในการบริหารจัดการ ใช้ประกอบการดำเนินงาน ประกอบด้วย

๕.๑ ความหมายของเสียอันตราย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ให้นิยามของเสียอันตราย ไว้ว่าหมายถึง ของเสียประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภทรวมกันที่มีปริมาณ ความเข้มข้น หรือลักษณะทางกายภาพ ทางเคมี หรือการติดเชื้อ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหรือมีส่วนทำให้มีการตาย หรือการเจ็บป่วยอย่างรุนแรงที่รักษาไม่ได้เพิ่มขึ้น หรือก่อให้เกิดภาวะทุพพลภาพ ตลอดจนอาจก่อให้เกิดอันตราย หรือมีแนวโน้มจะก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของ

มนุษย์หรือสิ่งแวดล้อม เมื่อไม่ได้รับการจัดการอย่างที่เหมาะสมในการบำบัด การเก็บกัก การขนส่ง การกำจัดหรืออื่นๆ

ลักษณะต่างๆ ของของเสียอันตราย ได้แก่ สามารถทำปฏิกิริยาได้ ติดไฟได้ ระเบิดได้ กัดกร่อนได้ ทำให้เกิดการระคายเคือง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม ก่อให้เกิดมะเร็ง ทำให้เกิดการติดเชื้อ และเกิดความเป็นพิษ

การจัดการของเสียที่เป็นอันตรายโดยไม่ถูกต้องเหมาะสมจะก่อให้เกิด ปัญหาที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมได้ ๔ ประการคือ ๑) ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็ง ๒) ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคอื่น เช่น โรคทางสมองหรือทางประสาท หรือโรคที่ทำให้เกิดความผิดปกติของร่างกาย เป็นต้น ๓) ทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ ๔) ทำให้เกิดผลเสียหายต่อทรัพย์สินและสังคม เช่น เกิดไฟไหม้ เกิดการกัดกร่อนเสียหายของวัสดุ เกิดความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

๕.๒ แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Participation)

United Nations (๑๙๘๑) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น และมีพลังของประชาชนในด้านต่างๆ ได้แก่ ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่างๆ ด้วยความเต็มใจ

วชิรวัชร งามละม่อม ได้ประมวลกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดของ Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (๑๙๘๐) ดังนี้

ขั้นที่ ๑ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ ๒ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารการงานและการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ ๓ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวข้องผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ ๔ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมิน ผลนั้นสิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกรณีการตั้งถังรองรับมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือนในหน่วยงานสังกัดกรุงเทพมหานครนี้ ผู้ศึกษาจะมุ่งให้ความสนใจถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในประเด็นส่วนร่วมในการปฏิบัติการคัดแยกมูลฝอยอันตรายออกจากมูลฝอยทั่วไป การมีส่วนร่วมในการประเมินผลความรู้ความเข้าใจผ่านแบบสอบถาม และการมีส่วนร่วมในการช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานโครงการ

๕.๓ แรงจูงใจ หมายถึง ภาวะอินทรีย์ภายในร่างกายของบุคคลถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้า เรียกว่า สิ่งจูงใจ (Motive) ก่อให้เกิดความต้องการอันจะนำไปสู่แรงขับภายใน (Internal Drive) ที่แสดงพฤติกรรมที่มีคุณค่าในทิศทางที่ถูกต้อง

บรรจง วิทยาการวงศ์ และผศ. (พิเศษ) ดร.อิทธิกร ขำเดช (๒๕๕๔) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการแยกมูลฝอยของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า ประชาชนยอมรับว่าเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม มีความคิดเห็นว่าการที่กรุงเทพมหานครไม่สามารถกำจัดมูลฝอยได้หมด จะก่อให้เกิดปัญหาต่อชุมชน และการแยกมูลฝอยจะช่วยให้เกิดการกำจัดมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการลดภาระของกรุงเทพมหานครและภาษีของประชาชนได้ โดยประชาชนมีความยินดีปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายควบคุมบังคับเรื่องการแยกมูลฝอย และได้เสนอแนะให้กรุงเทพมหานครควรจัดให้มีการอำนวยความสะดวกในเรื่อง Facility ในการแยกมูลฝอย เช่น จัดถังแยกประเภทมูลฝอยให้เพียงพอ การให้ความรู้และการประชาสัมพันธ์ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ข้อมูลด้านต้นทุนและค่าใช้จ่ายของกรุงเทพมหานครที่มีส่วนช่วยในเรื่องความเต็มใจที่จะแยกมูลฝอยของประชาชนเช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีการกำหนดกฎหมายที่ความเหมาะสม ตลอดจนจรรยาบรรณส่งเสริมการแยกมูลฝอยด้วยเพื่อกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจของประชาชนในการแยกมูลฝอยต่อไป

ดังนั้น ผู้ศึกษาพิจารณาเห็นว่าการดำเนินงานตั้งถังรองรับมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือนควบคู่กับการให้ความรู้เกี่ยวมูลฝอยอันตราย เช่น ประเภทมูลฝอยอันตราย พิษที่เกิดจากการทิ้งมูลฝอยอันตรายไม่ถูกต้อง ฯลฯ จะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมและจูงใจให้ประชาชนคัดแยกมูลฝอยอันตรายออกจากมูลฝอยทั่วไปได้มากขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาดังกล่าว

๕.๔ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพโดยใช้ SWOT ซึ่งเป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์สำหรับองค์กรหรือโครงการ ช่วยผู้บริหารในการกำหนดจุดแข็ง (Strength) และจุดอ่อน (Weakness) จากสภาพแวดล้อมภายใน รวมทั้งการประเมินโอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) จากสภาพแวดล้อมภายนอก ตลอดจนผลกระทบที่มีศักยภาพจากปัจจัยเหล่านี้ต่อ

การทำงานขององค์กร ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์การดำเนินโครงการตั้งถึงรองรับมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือนในหน่วยงานสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามหลัก SWOT โดยแสดงรายละเอียดการวิเคราะห์ในตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ แสดงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกต่อการดำเนินโครงการตั้งถึงรองรับมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือนในหน่วยงานสังกัดกรุงเทพมหานคร

	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
สภาพแวดล้อมภายใน	<p>๑. สถานที่ตั้งถึงรองรับมูลฝอยอันตรายเป็นสถานที่ของหน่วยงานในสังกัดกรุงเทพมหานคร ทำให้การดำเนินโครงการและการบริหารจัดการทำได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากกำหนดให้เป็นนโยบายจากผู้บริหารของกรุงเทพมหานคร</p> <p>๒. การดำเนินงานสอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ๒๐ ปี มหานครแห่งความปลอดภัย ภายใต้ยุทธศาสตร์ปลอดภัย ลดปริมาณมูลฝอยโดยเพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยกมูลฝอยตามหลักการ ๓R และนำไปกำจัดอย่างถูกหลักวิชาการ</p>	<p>๑. หน่วยงานบางแห่งมีสถานที่คับแคบ อาจทำให้การตั้งถึงรองรับมีข้อจำกัด ไม่สามารถตั้งอยู่ในตำแหน่งที่ประชาชนเห็นได้ง่าย อาจส่งผลต่อปริมาณมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือนที่จะจัดเก็บได้</p> <p>๒. ถึงรองรับมูลฝอยอันตรายมีขนาดเล็ก จึงไม่สามารถรับปริมาณมูลฝอยอันตรายที่มีขนาดใหญ่ ประสิทธิภาพเครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ได้</p>
	โอกาส (Opportunity)	ภัยคุกคาม (Threat)
สภาพแวดล้อมภายนอก	<p>๑. โครงการสอดคล้องกับ Road map การจัดการมูลฝอยและของเสียอันตรายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งกำหนดให้จังหวัดสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่เหมาะสม โดยเน้นนโยบายให้คัดแยกของเสียอันตรายชุมชนออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป เก็บรวบรวม ณ สถานที่เก็บรวบรวมของจังหวัด</p>	<p>๑. ประชาชนไม่ให้ความสำคัญกับการคัดแยกมูลฝอยอันตราย</p> <p>๒. ปัญหาความไม่สงบของบ้านเมือง อาจทำให้ถึงรองรับมูลฝอยอันตรายเป็นแหล่งทิ้งวัตถุระเบิดของผู้ไม่หวังดี</p>

ทั้งนี้ เมื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ SWOT มาจับคู่ความสัมพันธ์แบบตารางเมตริกซ์ ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลแต่ละคู่ดังกล่าว ทำให้เกิดเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่ ยุทธศาสตร์เชิงรุก (SO) ยุทธศาสตร์เชิงป้องกัน (ST) ยุทธศาสตร์เชิงแก้ไข (WO) และยุทธศาสตร์เชิงรับ (WT) ทั้งนี้ รายละเอียดของแต่ละยุทธศาสตร์ดังแสดงในตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ แสดงการวิเคราะห์ TOWS ภายใต้การดำเนินงานตั้งถังรองรับมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือนในหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร

<p>สภาพแวดล้อมภายใน</p> <p>สภาพแวดล้อมภายนอก</p>	<p>จุดแข็ง (Strength, S)</p> <p>๑. สถานที่ตั้งถังรองรับมูลฝอยอันตรายเป็นสถานที่ของหน่วยงานในสังกัดกรุงเทพมหานคร ทำให้การดำเนินโครงการและการบริหารจัดการทำได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากกำหนดให้เป็นนโยบายจากผู้บริหารของกรุงเทพมหานคร</p> <p>๒. การดำเนินงานสอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ๒๐ ปี มหานครแห่งความปลอดภัย ภายใต้ยุทธศาสตร์ปลอดภัย ลดปริมาณมูลฝอย โดยเพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยกมูลฝอยตามหลักการ ๓R และนำไปกำจัดอย่างถูกหลักวิชาการ</p>	<p>จุดอ่อน (Weakness, W)</p> <p>๑. หน่วยงานบางแห่งมีสถานที่คับแคบ อาจทำให้การตั้งถังรองรับฯมีข้อจำกัด ไม่สามารถตั้งอยู่ในตำแหน่งที่ประชาชนเห็นได้ง่าย อาจส่งผลกระทบต่อปริมาณมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือนที่จะจัดเก็บได้</p> <p>๒. ถังรองรับมูลฝอยอันตรายมีขนาดเล็ก จึงไม่สามารถรับรับมูลฝอยอันตรายที่มีขนาดใหญ่ ประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ได้</p>
<p>โอกาส (Opportunity, O)</p> <p>๑. โครงการสอดคล้องกับ Road map การจัดการมูลฝอยและของเสียอันตรายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งกำหนดให้จังหวัดสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่เหมาะสม โดยเน้นนโยบายให้คัดแยกของเสียอันตรายชุมชนออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป เก็บรวบรวม ณ สถานที่เก็บรวบรวมของจังหวัด</p>	<p>SO ยุทธศาสตร์เชิงรุก</p> <p>๑. สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานเอกชนอื่นเพื่อเพิ่มจุดตั้งวางถังรองรับมูลฝอยอันตรายเพื่อกระตุ้นพฤติกรรมคัดแยกมูลฝอยอันตรายและอำนวยความสะดวกในการทิ้งมูลฝอยอันตราย</p> <p>๒. กำหนดรูปแบบภาษาสำหรับการทิ้งมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือน</p>	<p>WO ยุทธศาสตร์เชิงแก้ไข</p> <p>๑. ออกแบบถังรองรับมูลฝอยฯให้มีความยืดหยุ่น สามารถตั้งวางในที่คับแคบได้</p> <p>๒. กำหนดจุดเพื่อรับมูลฝอยประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เป็นการเฉพาะ</p>
<p>ภัยคุกคาม (Threat, T)</p> <p>๑. ประชาชนไม่ให้ความสำคัญกับการคัดแยกมูลฝอยอันตราย</p> <p>๒. ปัญหาความไม่สงบของบ้านเมือง อาจทำให้ถังรองรับมูลฝอยอันตรายเป็นแหล่งทิ้งวัตถุระเบิดของผู้ไม่หวังดี</p>	<p>ST ยุทธศาสตร์เชิงป้องกัน</p> <p>๑. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงสถานที่ตั้งวางถังรองรับมูลฝอยอันตรายในสถานที่ของราชการ</p> <p>๒. วางถังในตำแหน่งที่ประชาชนเห็นได้ง่ายและมีเจ้าหน้าที่สามารถดูแลได้สะดวก</p>	<p>WT ยุทธศาสตร์เชิงรับ</p> <p>๑. รณรงค์ประชาชนให้เห็นความสำคัญของการคัดแยกมูลฝอยอันตรายออกจากมูลฝอยทั่วไปอย่างต่อเนื่อง</p> <p>๒. เพิ่มวิธีการเก็บมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือนด้วยการใช้รถเก็บขนมูลฝอยให้มากขึ้น</p>

๕.๕ การวิเคราะห์วงจรบริหารงานคุณภาพ หรือ วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ซึ่งประกอบด้วย

P = Plan คือ การวางแผนงานจากวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ได้กำหนดขึ้น

D = Do คือ การปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนงานที่ได้เขียนไว้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง

C = Check คือ การตรวจสอบผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของแผนงานว่ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้น จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขแผนงานในขั้นตอนใด

A = Action คือ การปรับปรุงแก้ไขส่วนที่มีปัญหา หรือถ้าไม่มีปัญหาใดๆ ก็ยอมรับแนวทางการปฏิบัติตามแผนงานที่ได้ผลสำเร็จ เพื่อนำไปใช้ในการทำงานครั้งต่อไป

เมื่อได้วางแผนงาน (P) จึงนำไปปฏิบัติ (D) โดยระหว่างการปฏิบัติต้องดำเนินการตรวจสอบ (C) เมื่อพบปัญหาให้ดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุง (A) ทั้งนี้ การปรับปรุงจะเริ่มต้นจากการวางแผนก่อน ดำเนินงานวนไปได้เรื่อยๆ เช่นนี้ จึงเรียกววงจร PDCA

ผู้ศึกษาได้นำเครื่องมือนี้ไปวิเคราะห์ในขั้นตอนการวางกรอบแนวทางการดำเนินงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะได้กล่าวรายละเอียดในหัวข้อต่อไป

๖. กรอบแนวทางการดำเนินการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

วิธีการดำเนินโครงการเพื่อตั้งวางถังรองรับมูลฝอยอันตรายในสถานบริการสาธารณสุขของกรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาได้นำเครื่องมือวงจรบริหารงานคุณภาพ หรือวงจรเดมมิ่ง (PDCA) มาใช้ในการวางแผนการทำงาน ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ การวิเคราะห์วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ต่อการดำเนินโครงการตั้งถังรองรับมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือนในหน่วยงานสังกัดกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนตามวงจรเดมมิ่ง	กระบวนการงาน	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
Plan (วางแผน)	<p>ขั้นตอนการวางแผนงาน ประกอบด้วย</p> <p>๑. วางแผนการสำรวจหน่วยงานที่จะตั้งถังรองรับมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือนสำหรับประชาชน เพื่อทำความเข้าใจกับลักษณะพื้นที่ของแต่ละหน่วยงาน และสำรวจบริเวณที่จะสามารถตั้งวางถังฯ ได้ โดยเลือกสุ่มสำรวจสถานที่ ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานเขต ๖ แห่ง - ศูนย์บริการสาธารณสุข ๖ แห่ง - โรงเรียนสังกัดกทม. ๖ แห่ง 	กองจัดการขยะ ของเสียอันตรายและสิ่งปฏิกูล สำนักสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ ๓ การวิเคราะห์ห่วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ต่อการดำเนินโครงการตั้งถังรองรับมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือนในหน่วยงานสังกัดกรุงเทพมหานคร (ต่อ)

ขั้นตอนตาม วงจรเดมมิ่ง	กระบวนการงาน	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
Plan (วางแผน)	<ul style="list-style-type: none"> - ศูนย์กีฬา ๒ แห่ง - ศูนย์เยาวชน ๒ แห่ง - ห้องสมุด ๒ แห่ง <p>๒. ออกสำรวจพื้นที่เป้าหมาย</p> <p>๓. กำหนดรูปแบบถังรองรับมูลฝอยอันตราย และรูปแบบคู่มือการคัดแยกมูลฝอยอันตรายสำหรับประชาชน</p> <p>๔. จัดทำโครงการและเสนอขออนุมัติงบประมาณจากผู้บริหาร</p> <p>๕. เมื่อโครงการได้รับการอนุมัติ ดำเนินกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างถังรองรับมูลฝอยอันตรายและจัดทำคู่มือส่งเสริมการคัดแยกมูลฝอยอันตรายสำหรับประชาชน (แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน)</p>	<p>กองจัดการขยะ ของเสียอันตรายและสิ่งปฏิกูลสำนักสิ่งแวดล้อม</p>
Do (ปฏิบัติงาน)	<p>ขั้นตอนการดำเนินโครงการ มีดังนี้</p> <p>๑. นำเสนอผู้บริหารเพื่อกำหนดเป็นนโยบายในการตั้งวางถังรองรับมูลฝอยอันตรายจากประชาชนในหน่วยงานสังกัดกรุงเทพมหานคร</p> <p>๒. ดำเนินการตั้งถังรองรับมูลฝอยอันตรายในพื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ สำนักงานเขต ๕๐ เขต ศูนย์บริการการสาธารณสุข ๑๔๘ แห่ง โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ๔๓๘ แห่ง ศูนย์กีฬา ๑๐ แห่ง ศูนย์เยาวชน ๓๙ แห่ง และห้องสมุด ๓๗ แห่ง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มงานของเสียอันตราย กองจัดการขยะของเสียอันตรายและสิ่งปฏิกูลสำนักสิ่งแวดล้อม - สำนักงานเขต ๕๐ เขต - สำนักการศึกษา - สำนักวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว

ตารางที่ ๓ การวิเคราะห์ห่วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ต่อการดำเนินโครงการตั้งถังรองรับมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือนในหน่วยงานสังกัดกรุงเทพมหานคร (ต่อ)

ขั้นตอนตาม วงจรเดมมิ่ง	กระบวนการงาน	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
Check (ตรวจสอบ)	<p>ขั้นตอนตรวจสอบการดำเนินโครงการ ได้แก่</p> <p>๑. ติดตาม ตรวจสอบสภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น โดยดำเนินการ ดังนี้</p> <p> ๑.๑ สํารวจและตรวจสอบในสถานที่ที่ตั้งวางถังฯ และสอบถามจากผู้ดูแลในหน่วยงาน</p> <p> ๑.๒ สํารวจโดยใช้แบบสอบถามจากประชาชนที่มาใช้บริการ</p> <p>๒. วิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไข</p>	<p>กลุ่มงานของเสียอันตราย กองจัดการขยะ ของเสีย อันตรายและสิ่งปฏิกูล สำนักสิ่งแวดล้อม</p>
Action (ปรับปรุง)	<p>การปรับปรุงการดำเนินงาน ประกอบด้วย</p> <p>๑. ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น</p> <p>๒. ประเมินผลการดำเนินงานโครงการ</p> <p>๓. รายงานผลการดำเนินให้ผู้บริหารรับทราบ</p>	<p>กลุ่มงานของเสียอันตราย กองจัดการขยะ ของเสีย อันตรายและสิ่งปฏิกูล สำนักสิ่งแวดล้อม</p>

๗. ระยะเวลาการดำเนินการ

แนวทางการดำเนินงานตามข้อ ๖ มีกรอบเวลาการทำงาน ๑๕ เดือน โดยมีระยะเวลาในการวางแผน ๙ เดือน ระยะเวลาปฏิบัติการ ๓ เดือน ระยะเวลาในการตรวจสอบการดำเนินงาน ๓ เดือน และระยะเวลาเพื่อแก้ไขปัญหา ๒ เดือน ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ ๔

๘. แนวทางการติดตามและประเมินผล

การติดตามผลและประเมินผลการดำเนินงานโครงการตั้งถังรองรับมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือน การระบุความสำเร็จของงานโดยใช้ตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละระดับผลิตและผลลัพธ์ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๕

ตารางที่ ๕ แสดงตัวชี้วัดของผลลัพธ์และผลผลิต และการติดตามประเมินผลของโครงการตั้งถังรองรับมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือน

	ผลลัพธ์ / ผลผลิต	ตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPI)	วิธีการติดตาม/ประเมินผล
ระดับผลผลิต (Output)	ตั้งถังรองรับมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือนสำหรับประชาชนถูกตั้งในหน่วยงานของกทม. ได้แก่ สำนักงานเขต ๕๐ เขต ศูนย์บริการการสาธารณสุข ๑๔๘ แห่ง โรงเรียนในสังกัดกทม. ๔๓๘ แห่ง ศูนย์กีฬา ๑๐ แห่ง ศูนย์เยาวชน ๓๙ แห่ง ห้องสมุด ๓๗ แห่ง	มีถังรองรับมูลฝอยรองรับอันตรายสำหรับประชาชนเพิ่มขึ้น ๗๒๒ จุด	보내ส่งถังรองรับมูลฝอยฯ ให้กับหน่วยงานเป้าหมาย
ระดับผลลัพธ์ (Outcome)	๑. ให้ประชาชนสามารถคัดแยกมูลฝอยได้อย่างถูกต้อง	ประชาชนร้อยละ ๘๐ มีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกมูลฝอยอันตราย	๑. จากแบบสอบถามความรู้การคัดแยกมูลฝอยของประชาชน ๒. การสอบถามจากผู้ดูแลสถานที่ที่ตั้งถังฯ
	๒. ปริมาณมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือนที่กรุงเทพมหานครสามารถจัดเก็บได้และนำไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเพิ่มขึ้น	ปริมาณมูลฝอยอันตรายที่จัดเก็บได้มีเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๑ ตันต่อวัน	จากรายงานสรุปปริมาณมูลฝอยอันตรายที่จัดเก็บได้ของสำนักงานเขต

๙. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เนื่องจากปัญหามูลฝอยอันตรายที่กรุงเทพมหานครสามารถจัดเก็บได้และนำไปกำจัดอย่าง ถูกหลักวิชาการมีปริมาณน้อยกว่าปริมาณที่คาดการณ์ไว้มาก ทำให้มูลฝอยอันตรายจำนวนมากถูกทิ้ง รวมปะปนไปกับมูลฝอยทั่วไป จึงส่งผลให้สารเคมีในมูลฝอยแพร่กระจายสู่สิ่งแวดล้อม ก่อผลกระทบต่อ สุขอนามัยของประชาชน ดังนั้น กรุงเทพมหานครควรกำหนดนโยบายด้านการจัดการมูลฝอยอันตราย ดังนี้

๑. นโยบายกำหนดวันจัดเก็บมูลฝอยอันตรายให้ชัดเจน (เก็บทุกวัน หรือทุกวันที่ ๑๕ และ ๓๐ ของแต่ละเดือน) เพื่อให้สำนักงานเขตจัดปฏิบัติงานเก็บขนได้อย่างถูกต้อง และประชาชนทิ้ง มูลฝอยอันตรายได้ตรงตามวันเวลาที่กำหนด

๒. ออกประกาศกรุงเทพมหานคร เพื่อกำหนดรูปแบบภาชนะหรือถุงสำหรับบรรจุมูล ฝอยอันตรายจากบ้านเรือน เพื่อให้ประชาชนปฏิบัติเมื่อต้องการทิ้งมูลฝอยอันตรายให้รถจัดเก็บมูลฝอย ของกรุงเทพมหานครจัดเก็บตามบ้านเรือน เช่น ถุงสีดิดสัญลักษณ์ หรือ ถุงสีส้ม เป็นต้น

๓. นโยบายเพื่อรองรับการจัดการซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่มีแนวโน้มมี ปริมาณสูงขึ้น เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. กรุงเทพมหานคร ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานเอกชนในการตั้งวาง ถังรองรับมูลฝอยอันตรายในพื้นที่ของเอกชน เช่น หน้าร้านสะดวกซื้อ สถานีจำหน่ายน้ำมัน เป็นต้น เพื่อ อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้ครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพมหานคร

๒. กรุงเทพมหานครควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนคัดแยกมูลฝอยอย่าง ต่อเนื่อง รวมทั้ง การให้ความรู้และข้อมูลผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการจัดการมูลฝอยไม่ เหมาะสม และ ภาระต้นทุนที่กรุงเทพมหานครต้องรับภาระในการจัดการมูลฝอย เพื่อให้ประชาชนเกิด แรงจูงใจในการร่วมมือในการลดและคัดแยกมูลฝอยอย่างจริงจัง